

'Crisis?... Daar zijn de mooiste dingen uit voortgekomen!

BESTUURLIJKE AGENDA 2010-2014

1. Inleiding

De Gemeenteraad van Pijnacker-Nootdorp staat aan de vooravond van ingrijpende beslissingen. De economische en financiële ontwikkelingen zijn aanleiding om onze voornemens vanuit het verleden te heroverwegen en bezuinigingen tot stand te brengen. De groei van onze gemeente blijft achter bij de eerdere prognoses, het financieel perspectief is negatief en de ontwikkeling van de grondexploitaties verloopt niet volgens planning. En toch willen we nog heel veel!

De maatschappelijke organisaties, bedrijven en het verenigingsleven, maar ook de individuele burgers, verwachten en rekenen op ondersteuning en professionele dienstverlening. De verwachtingen zijn en blijven hoog, terwijl de gemeente steeds meer beperkingen moet opleggen aan zichzelf en ook aan anderen. Dit spanningsveld bereikt in de raadsperiode 2010-2014 een maximum door de noodzaak van maatregelen voor het gezond houden van de gemeentelijke financiën en de nadrukkelijke zorg voor een sluitende begroting en meerjarenbegroting. Deze maatregelen zullen velen treffen, waarbij de individuele inwoner en ondernemer van de gemeente zoveel mogelijk moet worden ontzien.

Deze enorme opgave voor de Gemeenteraad van Pijnacker-Nootdorp vraagt een stabiel en professioneel College van Burgemeester en Wethouders dat in staat is deze naderende moeilijke periode tot een goed einde te brengen met een aanvaardbaar resultaat. Juist vanwege deze noodzakelijke stabiliteit hebben de VVD, CDA, D66, PvdA en GroenLinks een coalitie gevormd om een Bestuurlijke Agenda voor de raadsperiode 2010-2014 voor te bereiden. Partijen hebben elkaar gevonden op de bestuurlijke, inhoudelijke en financiële hoofdlijnen die de basis vormen voor het functioneren van het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) en de ondersteunende ambtelijke organisatie, en leggen deze Bestuurlijke Agenda voor aan de Gemeenteraad ter bespreking.

Deze Bestuurlijke Agenda bevat een bestuurlijk, inhoudelijk en financieel kader. Daarin zijn de gedeelde opvattingen van de coalitiepartners verwoord die het vertrekpunt moeten zijn voor de uitvoering door het College van B&W en de ambtelijke organisatie. Tegelijkertijd vormen deze opvattingen ook de basis voor voorstellen aan de Gemeenteraad in deze raadsperiode. Indien de andere fracties in de Gemeenteraad deze Bestuurlijke Agenda willen ondersteunen dan worden zij van harte uitgenodigd deze agenda ook mede te ondertekenen. In dit document wordt dan ook met 'wij' bedoeld: alle raadsfracties die deze agenda ondersteunen.

Samengevat komt het hier op neer:

Bestuurlijk kader:

Goed met elkaar (samen)werken is een randvoorwaarde om richting te geven;

Inhoudelijk kader:

Welke richting wordt er programmatisch gegeven voor deze raadsperiode;

Financieel kader:

Hoe ziet de opgave eruit om dit financieel mogelijk te maken.

2. Bestuurlijk kader

Dit onderdeel van de agenda gaat vooral over het functioneren van het College van B&W, de Gemeenteraad en de burgemeester in diverse rollen. En in het bijzonder hoe wij aankijken tegen dit functioneren.

Algemeen

De taak van de Gemeenteraad is om richting te geven aan het College van B&W (Bestuur) en vervolgens te bewaken of het Bestuur de uitgezette richting volgt. De Gemeenteraad is het politieke orgaan dat bestaat uit volksvertegenwoordigers en dat namens de inwoners de kaders stelt en controleert. Wij willen een Bestuur positioneren dat zich niet opstelt als politiek orgaan, maar als bestuurlijk orgaan. De gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft een Bestuur nodig dat als professioneel team zorgt voor de uitvoering van de doelen en de resultaten die de Gemeenteraad heeft bepaald.

Nog los van de inhoudelijke en financiële kaders die het Bestuur meekrijgt, heeft onze visie gevolgen voor de manier waarop wij het Bestuur willen laten functioneren, de wijze waarop de Gemeenteraad volgens ons zou moeten handelen en de gewenste omgang van coalitiepartijen met elkaar en met het Bestuur.

Bestuurlijk team

Wij hebben een wethoudersteam geformeerd dat werkt vanuit de opdracht van de Gemeenteraad en bestuurlijke kwaliteit inbrengt om die opdracht waar te maken. In dat verband is een wethoudersprofiel opgesteld door het Presidium en zijn kandidaten door de coalitiefracties voorgedragen. De wethouders vormen een team van mensen die bereid zijn en in staat zijn om elkaar aan te vullen. Ze werken niet ieder voor zich, in een eigen portefeuille, of voor de eigen partij. De Gemeenteraad heeft deze wethouders nodig voor een kwalitatief goed bestuur. Wethouders weten dat ze elkaar moeten, maar ook kunnen vertrouwen, om samen dat collegiale bestuur waar te maken.

Elke wethouder moet de doelen en beoogde resultaten van de Gemeenteraad helder voor ogen houden en zich steeds bewust zijn van de verwachtingen. Om succesvol te besturen moet de wethouder de eigen portefeuille beheersen en bestuurlijke kwaliteit inbrengen in de aansturing van de ondersteunende ambtelijke organisatie. Een wethouder is geen 'meewerkend voorman', maar maakt duidelijk welke eisen er gesteld worden aan de ondersteuning en daarin moet door het ambtelijk management worden voorzien.

Kwaliteiten komen ook tot uiting in de mate waarin de wethouder de gemeentelijke en maatschappelijke organisaties, bedrijven en instellingen in beweging krijgt richting de door de Gemeenteraad gestelde doelen en resultaten. Daarnaast is de inzet van de wethouder er op gericht een doelgericht samenspel te creëren met de Gemeenteraad, de fracties, de coalitie en de ambtelijke organisatie.

Relatie Bestuur, Gemeenteraad en inwoners

In de komende raadsperiode willen wij een open(er) samenspel bevorderen tussen Gemeenteraad en College van B&W. Wij willen het open debat in de Gemeenteraad bevorderen en roepen het bestuurlijk team en de raadsfracties op om daar het eigen functioneren op af te stemmen.

Zowel Gemeenteraad als Bestuur behoren dienstbaar te zijn aan de inwoners. Het Bestuur heeft daarin de specifieke taak om de inwoners te betrekken bij haar bestuurlijk handelen, of dat nu gaat om het in gang zetten van nieuwe ontwikkelingen, het aanpassen van bestaand beleid en voorgenomen plannen of het uitvoeren van plannen, waarmee altijd de woon- en/of leefomstandigheden van inwoners in het geding zijn.

Een Bestuur dat professioneel moet optreden heeft ruimte nodig. De Gemeenteraad moet vooral de richting aangeven, hij dient aan de wethouders ruimte te laten om te manoeuvreren. Dat vereist ook dat de Gemeenteraad meer op de hoofdlijnen stuurt en debatteert. Dat debat moeten de fracties in de Gemeenteraad dan ook met elkaar aangaan en in mindere mate met het Bestuur. Bij een dergelijke werkwijze past dat de wethouder zich goed verstaat met de Gemeenteraad over de bedoelde richting. Het moet in de omgang met de Gemeenteraad duidelijk zijn dat de wethouder wil peilen wat er in de Raad leeft en daar rekening mee houdt in de uitwerking en uitvoering. En daar mag de Gemeenteraad de wethouder ook op bevragen. De wethouder draagt op deze manier bij aan de gewenste debatcultuur in de Gemeenteraad. Zo ontstaat een positief samenspel dat de Gemeenteraad ondersteunt om duidelijk richting te geven en het Bestuur in staat stelt om adequaat uit te voeren.

Uiteraard bepalen niet wij maar de Raad zelf hoe de Gemeenteraad functioneert. Wat we zeker niet willen is dat de Gemeenteraad buitenspel komt te staan door een massief coalitiebestuur. Integendeel, het Bestuur functioneert in opdracht van de voltallige Gemeenteraad. Voor het functioneren van de Gemeenteraad zou het goed zijn als men in de Raad minder reactief opereert, maar vaker een initiërende rol oppakt (bijvoorbeeld hoorzittingen) en beleidsinitiatieven neemt. Onze ideeën willen wij graag met de voltallige Gemeenteraad tijdens een te organiseren raadsconferentie delen.

Rol van de burgemeester

Wij achten het een goede zaak om in het kader van deze Bestuurlijke Agenda ook de rol van de burgemeester onder de aandacht te brengen. In de functie van de burgemeester zien wij de persoon die de Gemeenteraad en het Bestuur ondersteunt bij de gewenste manier van (samen)werken.

Bij de rol van voorzitter van het Bestuur zien wij voor de burgemeester een belangrijke rol weggelegd om te bewaken en te stimuleren wat de Gemeenteraad van het bestuurlijk team verwacht. Hij stimuleert en confronteert de wethouders om de gewenste kwaliteit in de aansturing van de portefeuille te leveren en hij bevordert het collegiale bestuur. In de rol als voorzitter bewaakt hij samen met de gemeentesecretaris ook de procedures en hij toetst op het volgen van richtlijnen.

De burgemeester is ook voorzitter van de Gemeenteraad. In die hoedanigheid verwachten wij dat hij het functioneren van de Gemeenteraad ondersteunt. Hij bewaakt ook in hoeverre de kaderstellende en controlerende rol van de Gemeenteraad wordt en kan worden uitgevoerd. Dit gebeurt vanuit het Presidium dat geen politieke, maar vooral een technische en procedurele rol vervult.

Wij zien voor de burgemeester als voorzitter van de Gemeenteraad en van het Bestuur een sleutelrol weggelegd om het 'onderlinge raadsdebat op hoofdlijnen' voor te bereiden en te leiden.

Rol van de coalitie

In lijn met onze opvattingen over professioneel Bestuur en het open raadsdebat, willen wij terughoudend zijn met de organisatie van coalitieoverleggen. Wel zien wij voor de coalitiepartijen een grote verantwoordelijkheid ten aanzien van het functioneren van het Bestuur en het uitvoeren van deze Bestuurlijke Agenda. De eisen die wij daaraan stellen vragen een kwalitatieve toetsing en geen politieke toetsing. De politieke toetsing is een taak voor de Gemeenteraad. De coalitiepartijen dragen een belangrijke (kwalitatieve) verantwoordelijkheid om de bestuurders in hun rol te krijgen en te houden. Er zijn afspraken nodig over hoe dat gebeurt. Zulke afspraken zijn in coalitieverband gemaakt en in een bijlage bij deze Bestuurlijke Agenda vastgelegd.

3. Inhoudelijk kader

Algemeen

In de Bestuurlijke Agenda 2010-2014 is een inhoudelijk kader opgenomen per beleidsprogramma. Dit inhoudelijk kader moet richting geven aan prioriteiten en ambities, maar zeker ook aan bezuinigingen die een nadere uitwerking vragen van het bestuur. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende programma's.

Bouwen en wonen

De komende jaren werkt Pijnacker-Nootdorp volop aan een evenwichtige uitbreiding van de woningvoorraad en de realisatie van nieuwe kwalitatief goede woonmilieus. De gemeente wil daarmee voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen waar inwoners prettig wonen.

Het woningbouwprogramma moet voorzien in de behoefte aan woningen, in het bijzonder van de maatschappelijke doelgroepen van de gemeente. Deze doelgroepen zijn in elk geval jongeren, ouderen en mensen met beperkingen.

De zorg voor kwalitatief goede woonmilieus vraagt extra aandacht. Nieuwe woningen dienen in principe duurzaam te worden gebouwd. Aan nieuwe bouw- en inrichtingsplannen moeten daarom duurzaamheidseisen worden gesteld. En al bij het opstellen van ruimtelijke plannen dient de milieukwaliteit te worden beoordeeld.

Onder invloed van de economische omstandigheden is de vraag naar woningen fors teruggelopen. Als gemeente moeten we met de vraag meebewegen. Als er de komende jaren relatief meer vraag is naar woningbouw in het goedkopere en middeldure segment, zullen we voorlopig ook meer voor dat woningmarktsegment moeten bouwen door een gewijzigde fasering in onze grote bouwlocaties. (Uiteraard behoort daarbij nog steeds gewaakt worden voor de kwaliteit van de gerealiseerde woonmilieus en voor de negatieve kostenaspecten!) Als de markt weer aantrekt dient uiteraard voor het duurdere segment een inhaalslag worden gemaakt.

In de huidige omstandigheden zullen we ook tactisch moeten omgaan met de grote woningbouwlocaties. Terwijl Keijzershof in tempo moet worden afgemaakt, is een heroverweging (nog in 2010) van AckersWoude nodig. De ontwikkeling van Tuindershof wordt in dat verband tot nader order uitgesteld om eventuele concurrentie met de andere bouwlocaties te voorkomen.

De vertraagde woningbouw veroorzaakt grote financiële druk. Voor een belangrijk deel zal dat elders in het gemeentelijke uitgavenpatroon moeten worden opgevangen. Door latere instroom van nieuwe bewoners zijn bijvoorbeeld investeringen ook pas later nodig. De geplande investeringen moeten worden heroverwogen en op onderdelen mogelijk ook niet worden uitgevoerd.

Tegelijkertijd is het zaak om de opbrengsten van de grondexploitaties op peil te houden en waar mogelijk te optimaliseren, en de noodzakelijke omvang van de zogenaamde voorziening verliesgevende complexen te beperken. Het Bestuur krijgt daarom de opdracht om (met oog voor de gewenste kwaliteit van woonmilieus) de kosten in de grondexploitaties zeer kritisch tegen het licht te houden en te reduceren. De extra rentelasten als gevolg van de vertragingen moeten mede worden gedekt door optimalisering van de grondexploitaties.

Economie, glastuinbouw en duurzaamheid

Een goed functionerend lokaal bedrijfsleven is van het grootste belang voor een gezonde samenleving en een goed voorzieningenniveau binnen de gemeente. De uitstekende uitgangspositie van Pijnacker-Nootdorp als vestigingsplaats voor ondernemers moet beter worden benut. Alle mogelijkheden om de werkgelegenheid te stimuleren moeten worden aangegrepen. De woonwerkbalans wordt daarbij niet als enige norm gehanteerd. Met een vernieuwend economisch beleid zal de gemeente een duurzame lokale economie en werkgelegenheid stimuleren.

Door meer en beter werk te maken van de actieve acquisitie van nieuwe bedrijven moeten de bedrijventerreinen voortvarend worden gevuld en de werkgelegenheid worden vergroot. Met een krachtige profilering van de beschikbare terreinen moet worden aangesloten op de vraag. Duurzaamheid is daarbij een profielkenmerk.

De manier waarop de gemeente met ondernemers omgaat, moet sterk gericht zijn op het aantrekkelijk maken van bedrijfsvestiging in onze gemeente en het verbeteren van het ondernemersklimaat voor bestaande ondernemers. De regelgeving waar ondernemers mee te maken krijgen, hoort ten dienste te staan aan het ondernemen en moet geen belemmeringen opwerpen. Regels die niet bij dit uitgangspunt passen, moeten worden afgeschaft of versimpeld. In de omgang met ondernemers mag de gemeente niet blijven steken in volgend gedrag, maar hoort mee te denken over mogelijkheden en oplossingen. Op die manier richt de gemeentelijke organisatie zich herkenbaar op ondernemers als klanten en partners van de gemeente.

Het partnerschap tussen gemeente en bedrijfsleven komt ook tot uiting in het betrekken van de economische sector bij het gemeentelijke beleid. Uitgaand van de eigen initiatieven en verantwoordelijkheden van ondernemers verbindt de gemeente bestuurlijke trekkracht aan het streven om de Greenport Westland-Oostland op een hoger plan te tillen. De komende jaren richt de gemeente zich intensief op de versterking van de glastuinbouwsector, en de eerste prioriteit ligt bij het FES-gebied (het gebied Voorafsche Polder en Oude Polder dat met middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) kan worden ontwikkeld). Ook zet de gemeente zich er voor in om met het lokale bedrijfsleven vorm te geven aan duurzaam ondernemen.

Vernieuwd en vernieuwend economisch beleid, dat ambitie uitstraalt, vraagt om verbeterde sturing. De combinatie Economie en Duurzaamheid wordt bestuurlijk helder gepositioneerd, met een bestuurder die actief verbindt en daarbij adequaat wordt ondersteund door een effectieve ambtelijke organisatie.

Groen, water en recreatie

De aanwezigheid van groengebieden is één van de kernkwaliteiten van Pijnacker-Nootdorp. De afgelopen jaren zijn bestuurlijke en financiële middelen van verschillende partijen gemobiliseerd om het buitengebied te behouden en te ontwikkelen tot recreatiegebied. Om dit draagvlak vast te houden moet de ontwikkeling de komende jaren tempo houden.

De ontwikkeling van de Groenblauwe Slinger (Hof van Delfland) moet de volle aandacht krijgen. De integrale aanpak omvat behoud van landschappelijke en ecologische waarden, de verbinding tussen deelgebieden, waterberging, recreatiemogelijkheden en omvorming van locatiebestemmingen. De gemeente voert hierop een dusdanige regie dat de belangen en inzet van alle betrokkenen met elkaar in lijn komen. Dat vraagt vooral een kwalitatieve inspanning (met zo min mogelijk meerkosten, want de verantwoordelijkheid moet bij de gemeenschappelijke regeling worden gehouden). Deze inspanning is er ook op gericht, om de buurgemeenten en overige overheden blijvend te binden aan een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheid voor het behoud en de ontwikkeling van de groengebieden.

Voor het FES-gebied in het bijzonder betekent dit, dat wordt uitgegaan van gezamenlijke financiering van de gebiedstransformatie. De gemeente Pijnacker-Nootdorp zal hier dus ook een financiële bijdrage aan leveren.

In de ontwikkeling van de groengebieden heeft de gemeente in veel gevallen te maken met ondernemers in het gebied. Deze ondernemers hebben een direct belang en zullen hun verantwoordelijkheid moeten nemen. In het FES-gebied geldt dit voor de glastuinbouwbedrijven, in de Groenzone zijn het de boerenbedrijven.

De gemeente wil graag haar ruimtelijke bevoegdheden inzetten om het mogelijk te maken dat boeren in vrijkomende agrarische bebouwing commerciële functies realiseren. Die functies moeten uiteraard wel passen in de groen- en recreatievisie. Het concept 'Boeren voor Natuur' is daarbij een passend voorbeeld.

Gezien de samenhang en de schaal van de groenrecreatiegebieden is het wenselijk om het beheer op regionale schaal te organiseren, dan wel aan andere instanties (zoals Staatsbosbeheer) over te dragen. Mocht dat voor bepaalde gebiedsdelen niet haalbaar zijn, dan zal de gemeente zelf een sober en doelmatig beheer voor haar rekening nemen.

Mobiliteit

Het mobiliteitsbeleid van de gemeente Pijnacker-Nootdorp is erop gericht, de voorzieningen te realiseren die nodig zijn om de mobiliteit van (het toenemende aantal) inwoners en bedrijven mogelijk te maken. Omdat investeringen in wegen veel geld kosten en andere overheden er aan mee zullen moeten betalen, moeten slimme keuzes worden gemaakt over welke wegen het eerst worden aangelegd. Tegelijkertijd moet de aandacht niet alleen naar autoverkeer uit gaan. Het gebruik van openbaar vervoer en fiets is immers minder milieubelastend en veroorzaakt minder verkeersdrukke.

Hoewel een randweg rond de kern Pijnacker in de toekomst niet wordt uitgesloten, zijn de ambities voor de komende vier jaar vooral bepaald door de haalbaarheid:

- De aanleg van de Tuindersweg is al begonnen en moet worden afgemaakt. De weg zal tot ontlasting van de Klapwijkseweg en de Oostlaan leiden;
- De aansluiting van de Komkommerweg op de N470 en op de Schimmelpenninck van de Oyeweg is in voorbereiding en moet eveneens worden gerealiseerd. Het (vracht)verkeer van en naar het glastuinbouwgebied hoeft dan niet meer door de kernen Delfgauw en Pijnacker;
- De Oostelijke randweg kan worden gerealiseerd als onderdeel van het FES-project. Deze gelegenheid mag de gemeente niet voorbij laten gaan;
- Het verder doortrekken van de Komkommerweg vanaf de Schimmelpenninck van de Oyeweg tot de Delftsestraatweg blijft wel nodig, maar wordt om financiële redenen uitgesteld;
- In verband met de heroverwegingen rond de bouwlocatie AckersWoude moet worden gewacht met het maken van kosten voor de verlengde Oostlaan/Zijdeweg. De heroverweging moet ook ingaan op alternatieven voor de verbinding Oostlaan-Oostelijke randweg;
- De noordelijke randweg rond de woonwijk Pijnacker-Noord gaat definitief van de baan.

Dit realistische pakket voorziet in automobilitaitmaatregelen voor de middellange termijn. Voor de korte en de lange termijn loopt de gemeente daarmee risico's:

- Voor de korte termijn moet vooral worden gelet op de verkeersafwikkeling in Pijnacker-Noord, vanaf het moment dat de hoofdontsluitingsroute door deze wijk onderhanden wordt genomen. De Nieuwkoopseweg zal in elk geval voor auto's open gaan nadat in 2011 de fietsroute Pijnacker–Nootdorp (Laakweg) in gebruik is genomen. Als de situatie in Pijnacker-Noord onverhoopt onaanvaardbaar wordt, dan ontkomt de gemeente er niet aan om de Nieuwkoopseweg al in 2010 vrij te geven voor autoverkeer;
- Voor de lange termijn is er zorg over de verkeersdrukke tussen Pijnacker en Nootdorp. Wellicht zijn extra verbindingswegen nodig en is daarvoor draagvlak en financiële steun bij andere overheden te vinden (onder meer in relatie tot de verkenningen in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) van de rijksoverheid). Het College zal voor het verwerven van draagvlak en financiële steun een actieve rol vervullen. De komende jaren moet hier onderzoek naar gedaan worden, waarbij het concreet gaat over een verbinding Delftsestraatweg-Hoefslag-Noordweg en een tweede verbindingsweg tussen Pijnacker en Nootdorp, parallel aan RandstadRail. De randwegambitie als zodanig zal bij de actualisatie van de structuurvisie weer aan de orde moeten komen.

Ontmoedigingsmaatregelen tegen autogebruik zijn geen optie en invoering van betaald parkeren is niet bespreekbaar. Wel dient het gebruik van openbaar vervoer en fiets verder worden gestimuleerd. Er moet daarom actief gewerkt worden aan kwaliteitsverbeteringen van de voorzieningen voor openbaar vervoer en fietsen waarvoor regionale steun is.

Onderwijs en maatschappelijke voorzieningen

Voorzieningen voor onderwijs, sport, welzijn, kunst en cultuur vormen de basis voor een gemeenschap waarin mensen zelfredzaam zijn en zich kunnen ontwikkelen, waarin de sociale verbanden functioneren en iedereen participeert. Belangrijk is dat de inzet die de gemeente hiervoor pleegt effectief is, net als de bijdragen van maatschappelijke partners. Ook in dit programma geldt dat slim moet worden omgesprongen met de financiële mogelijkheden en beperkingen. Dat betekent dat de juiste prioriteiten moeten worden gesteld en dat die prioriteiten efficiënt en effectief waargemaakt worden.

Voor de 'harde kant' van de maatschappelijke voorzieningen ligt de prioriteit voor de komende vier jaar bij de maatschappelijke accommodaties in Pijnacker-Noord en de al eerder gesignaleerde knelpunten in de sport onder meer op sportpark De Groene Wijdte. Op korte termijn moet de invulling van de onderwijs- en welzijnsvoorzieningen in Pijnacker-Noord definitief worden bepaald. De multifunctionele accommodatie in AckersWoude en de uitvoering van nieuwe plannen voor sportaccommodaties zijn in deze raadsperiode niet aan de orde. De in de Sportnota afgesproken maatregelen waarmee wordt tegemoet gekomen aan deze knelpunten moeten dus doorgaan, de ambities die uit de Sportnota blijken zullen in de komende raadsperiode niet kunnen worden gerealiseerd.

Voor de langere termijn moet een nieuwe beleidslijn tot stand worden gebracht. Veel meer dan tot nu toe moet 'de vraag' leidend zijn. Het doel is om voor de behoefte van zoveel mogelijk inwoners voldoende aanbod te bewerkstelligen. De beschikbare capaciteit moet daarvoor effectief worden benut. Gebruikers worden zoveel mogelijk in bestaande voorzieningen opgevangen, alvorens een nieuwe voorziening te realiseren.

Eigendom en beheer van de meeste accommodaties zijn in handen van de gemeente. Dit is op zichzelf geen uitgangspunt. Eerder is het ideaal dat gebruikers in staat zijn om het beheer (en wellicht de eigendom) te dragen. De mogelijkheden, voor- en nadelen en risico's van het in beheer geven van sport- en welzijnsaccommodaties aan beheerorganisaties van gebruikers moeten worden onderzocht. Of het beheer nu wel of niet wordt uitgevoerd door de gemeente – het moet mogelijk zijn om deze taak efficiënter uit te voeren.

De 'zachte kant' betreft de vele, veelal gesubsidieerde activiteiten voor doelgroepen. Met het Wmo- en jeugdbeleid dat de afgelopen periode tot stand is gebracht, is hiervoor de basis gelegd. De komende jaren is de inzet om de uitvoering van dit beleid nu zo doelmatig en doeltreffend mogelijk te maken. Daarbij zijn de financiële kaders die wij stellen voor subsidiëring behulpzaam (zie verderop).

Een goed samenspel tussen onderwijs en maatschappelijke voorzieningen, ingebed in de wijken, is een sleutel om aansluiting te vinden bij de inwoners en hun behoeften. Initiatieven en activiteiten van

scholen, wijkorganisaties en bewoners kunnen en moeten verder worden afgestemd, zodat ze elkaar versterken. Op deze manier wordt het “brede school”-concept gherdefinieerd tot “open school” als onderdeel van het wijkgericht werken.

Kunst en cultuur hebben een eigen functie in de samenleving. De waarde hiervan wordt expliciet onderschreven en uitgedragen. Het Cultuurplatform moet worden ondersteund en andere kunst- en cultuuractiviteiten kunnen worden gefaciliteerd.

Het is een lang gekoesterde wens om een huisartsenpost binnen de gemeentegrenzen te krijgen en/of een situatie te creëren waarin onze inwoners uit meerdere huisartsenposten kunnen kiezen. De gemeente kan dat niet zelf regelen, maar wel een faciliterende rol vervullen, en zal partners zoeken waarmee gezamenlijke inzet wordt gepleegd om dit toch te realiseren.

Publiekszaken en Dienstverlening

Inwoners en bedrijven komen voor allerlei zaken individueel in contact met de gemeente. De gemeente dient zich daarbij te gedragen als een goede dienstverlener. Ze geeft daarmee heel praktisch invulling aan het ruimtelijke, economische en maatschappelijke beleid dat er op gericht is om inwoners en bedrijven in hun specifieke omstandigheden van dienst te zijn.

In lijn met de economische ambities moet de omgang met bedrijven oplossingsgericht zijn, en regels staan daaraan ten dienste.

Aansluitend op de uitgangspunten voor maatschappelijke voorzieningen moeten individuele verstrekkingen alleen worden gedaan als er geen goedkopere en toch doeltreffende collectieve voorziening kan worden aangeboden.

In de huidige economische omstandigheden moet de gemeente alles op alles zetten om inwoners zo min en zo kort mogelijk afhankelijk te laten zijn van sociale voorzieningen. Een effectief participatiebeleid is gericht op het voorkomen van bijstandsafhankelijkheid. Doel is om werkzoekenden zo snel mogelijk (weer) aan het werk te krijgen. Als dit effectief gebeurt dan zijn op langere termijn de kosten voor de overheid lager.

Om het risico dat iemand in de bijstand komt te verkleinen, zet de gemeente zich in voor een goede match tussen werker en werk. In een te organiseren mobiliteitsloketfunctie worden mensen geholpen om van baan te veranderen als ze vanuit hun huidige baan dreigen werkloos te raken.

Komt het toch zover dat iemand zonder werk zit, dan zet de gemeente slagvaardig instrumenten in om langdurig verblijf in de bijstand te voorkomen. ‘Work First’ en volwasseneneducatie zijn hiervoor de speerpunten van het sociale beleid. Bij de inzet van deze middelen moet de doeltreffendheid goed in de gaten worden gehouden.

Door inkomensvermindering, werkloosheid en bijstandsafhankelijkheid komen inwoners in de problemen met hun uitgavenpatroon, belanden ze mogelijk in een negatieve spiraal en ontstaan wellicht ook (psycho-)sociale problemen. Extra inzet op de informatievoorziening over budgettering en schuldhulpverlening zijn manieren om erger te voorkomen en dient daarom in de huidige economische situatie nadrukkelijker worden ingezet.

Leefbaarheid en veiligheid

De gemeente Pijnacker-Nootdorp wil een leefbare en veilige leefomgeving bieden, waarin inwoners goed met elkaar samenleven. De basis hiervoor is de gemeentelijke zorg voor een schone, hele en veilige openbare ruimte. Daar bovenop mag ook van de inwoners worden verwacht dat zij op gepaste wijze deelnemen aan het openbare leven. Om dat te stimuleren en te bewaken zet de gemeente in op wijkgericht werken en handhaving. De wijkagent moet daaraan in aanzienlijke mate en voor burgers zichtbaar bijdragen; de gemeentelijke invloed wordt hierop krachtig ingezet.

Het wijkgericht werken heeft de afgelopen jaren een goede ontwikkeling doorgemaakt. De lijn moet worden doorgezet. Omdat de lokale gemeenschap verandert, zal de komende jaren verdieping in het wijkgericht werken moeten worden gezocht. In de aanpak in de wijken moet meer rekening worden gehouden met diversiteit. Bij specifieke bewonersgroepen is emancipatie nodig om te kunnen deelnemen aan de samenleving; verschillen tussen (groepen) bewoners vragen een andere manier van benaderen om de sociale cohesie te bevorderen.

In het wijkgericht werken moeten hiervoor dus ook andere partners worden betrokken. De scholen hebben een eigen inbreng in de wijk die meer kan worden benut. Ook het jeugd- en jongerenwerk moet meer in het wijkgericht werken ingroeien. Daarbij moeten ook de opvoeders en het Centrum voor Jeugd en Gezin in de drie kernen betrokken zijn.

In het jeugdbeleid moet een focus komen op preventief opbouwwerk: door meer in de wijk te bewegen kunnen jongerenwerkers eraan meewerken dat problemen met jongeren worden voorkomen. Dat vereist een andere taakopvatting over jongerenwerk dan tot nu toe gebruikelijk is: bij overlast zal ook een jongerenwerker handelend moeten optreden.

De handhavingstaak van de gemeente is onderdeel van het wijkgericht werken. Het toezicht op de openbare ruimte moet worden verstevigd. Als het toezicht vanwege de groei van de gemeente of toenemende problemen onder druk komt te staan, zal de inzet moeten worden uitgebreid. Dat wil niet bij voorbaat zeggen dat er meer handhavingcapaciteit komt. In eerste instantie moet dit, door het beperkt houden en verminderen van de te handhaven regels, in combinatie met een integrale handhavingaanpak, worden gezien als een prioriteitstelling.

Aangezien een duurzame leefomgeving voor alle inwoners, ook de toekomstige, essentieel is, moet de gemeente in dit opzicht vooruit kijken. De gemeente vertoont voorbeeldgedrag door er naar te streven energieneutraal te zijn. Ook stimuleert de gemeente de toepassing van duurzame warmte. Initiatieven van derden om te komen tot ontwikkeling van en aansluiting op een warmtenet worden ondersteund. Uitgaven nu leveren besparingen straks, zodat deze ambities met de nodige creativiteit en scherpste per saldo budgettaire neutraal kunnen worden gerealiseerd.

Bestuur en bedrijfsvoering

De besturing van de gemeente is niet een zaak van alleen het Bestuur zelf. Het Bestuur opereert in een regionale omgeving en zoekt daarin de samenwerking. En het Bestuur wordt ondersteund door de ambtelijke organisatie die efficiënt moet werken maar vooral ook effectief moet opereren. In deze tijd van financiële krapte staat de effectiviteit van beleid en uitvoering eens te meer voorop.

De samenwerking met andere overheden is cruciaal vanwege de grote verwevenheid op tal van terreinen. In toenemende mate speelt de gezamenlijke ligging mee van Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland in het tussengebied tussen Den Haag, Rotterdam, Zoetermeer en Delft. Het hanteren en benutten en versterken van de positie is een bestuurlijke opgave voor de komende jaren, waarbij samenwerking met Lansingerland wordt gezocht en de oriëntatie van Pijnacker-Nootdorp niet alleen op Haaglanden maar ook op de Rotterdamse regio wordt verkend. In dit verband wordt een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd.

Een kwalitatief goed presterende en tegelijkertijd efficiënte ambtelijke organisatie is de tweede opgave in dit programma. De komende jaren is een organisatieontwikkeling nodig van excellente interne beheersing naar excellent partnerschap voor Bestuur en samenleving. De organisatie dient verder te groeien in effectiviteit. Ingrediënten om deze ontwikkeling te stimuleren zijn:

- Beleidsneutraal terugbrengen van de uitgaven voor de organisatie (dus inclusief eigen en ingehuurd personeel) met indicatief € 1,5 miljoen;
- Een extra inzet te leveren door de organisatie door een taakstelling op de totale budgetten (niet zijnde primaire personeelslasten) van € 0,4 miljoen. Een deel van deze ruimte moet worden ingezet voor de door ons voorgestane organisatieontwikkeling;
- De huidige kracht van de organisatie (kwaliteit en efficiëntie) vasthouden en benutten als basis voor verdere ontwikkeling;

- Extra investeren in de kwaliteit van het personeel en in het eigen maken van effectievere werkwijzen en persoonlijke effectiviteit in de ontwikkeling en realisatie van het beleid.

Nadrukkelijk wordt geen formatienorm gesteld. Het is een managementtaak om de optimale organisatie, formatie en personele invulling vorm te geven waarin de efficiëntie, de kwaliteit en de effectiviteit in evenwicht zijn. De organisatie moet met minder kosten niet zozeer meer gaan doen maar vooral meer gaan bereiken. De managementtaak om een goed optimum te bereiken, en daarin niet alleen goede beheersing maar ook goed partnerschap voor het Bestuur te tonen, geldt voor de hele bedrijfsvoering.

Zo kan regionale samenwerking bij uitvoerende taken worden aangegaan als dat bijdraagt aan efficiënte en effectieve uitvoering. In de ICT-ontwikkeling kan een optimum worden bereikt door elders ontwikkelde methoden en technieken als 'smart follower' snel zelf operationeel te maken. Zowel ontwikkelkosten als inhaalkosten worden daarmee beperkt.

Ook in het financiële beheer moet worden gezocht naar een optimum tussen efficiëntie, kwaliteit en effectiviteit. Het volgende deel van deze Bestuurlijke Agenda bevat financiële procesafspraken en uitgangspunten die hiervoor als kader dienen.

Gezien de politieke omstandigheden zal er voor de periode 2010-2014 een College van B&W komen met meer dan 4 wethoudersformatieplaatsen (fte). Dit veroorzaakt meerkosten van ruwweg €10.000 per 0,1 fte. Omdat een stijging van de bestuurlijke kosten onaanvaardbaar is, dient de dekking van deze meerkosten te worden gevonden binnen de bestaande bestuurlijke budgetten.

4. Financieel kader

Inleiding

De raadsperiode 2010- 2014 zal in het teken staan van de rijksbezuinigingen en de daaraan verbonden substantiële verlaging van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Deze algemene uitkering betreft 33% van de totale structurele gemeentelijke inkomsten. Daarnaast zijn er ook verslechterende lokale ontwikkelingen. De woningbouw blijft door de verslechterde economische ontwikkeling achter ten opzichte van de plannings en dat heeft gevolgen voor de ingeschatte winstnemingen uit de grondexploitaties. Dat laatste is vooral van belang voor de voorgenomen investeringen. De meerjarenbegroting laat een tekort zien in 2014 van € 4 miljoen. Aan bezuinigingen en beperking van uitgaven kan niet worden ontkomen. Al het bestaande beleid dient te worden heroverwogen. Verder moeten extra activiteiten worden verricht om extra inkomsten te genereren van derden. Extra subsidiemogelijkheden moeten worden onderzocht en benut.

Daarnaast zijn er prioriteiten en ambities waaraan financiële consequenties zullen zijn verbonden. Wij kunnen immers onze ogen niet sluiten voor nieuwe ontwikkelingen en noodzakelijke maatregelen. Om nieuwe ontwikkelingen en onontkoombare maatregelen te kunnen bekostigen is een extra bezuinigingstaakstelling van € 2 miljoen noodzakelijk. In totaal zal er een bezuiniging moeten worden gerealiseerd van minimaal € 6 miljoen structureel vanaf 2014 of zoveel eerder als mogelijk is.

De bezuinigungsstrategie zal bestaan uit een traditionele aanpak die leidt tot voorstellen van de organisatie en van het Bestuur aan de Gemeenteraad (1/3-deel), een stysteemgerichte benadering waarbij de focus ligt op andere werkwijzen om gemeentelijke taken anders uit te voeren (1/3 deel) en een strategische aanpak waarbij de focus is op het profiel van de gemeente en wat voor gemeente we moeten zijn (1/3 deel). Bij de systeemgerichte en de strategische aanpak moeten het Bestuur en de Gemeenteraad een nadrukkelijke rol krijgen.

Begroting en meerjarenbegroting

Het Bestuur zal een sluitende en beleidsarme begroting 2011 voorleggen. Deze begroting zal sluitend worden gemaakt met maatregelen met een eenmalig karakter. Tegelijkertijd moet het Bestuur een document aanbieden aan de Gemeenteraad waarin de bezuinigingsmogelijkheden en uitwerking van de wensen voor nieuwe prioriteiten staan die voortvloeien uit deze Bestuurlijke Agenda.

De Gemeenteraad kan dan aan de hand van dit document de dialoog met de Pijnacker-Nootdorpse samenleving aangaan over de te realiseren prioriteiten en bezuinigingen. De behandeling van dit document moet in principe uitmonden in een selectie van begrotingswijzigingen die in totaliteit een sluitende begroting voor de jaren 2012 en verder opleveren. Bij de behandeling van de Kadernota 2011 moet hierover besluitvorming plaatsvinden door de Gemeenteraad.

Subsidies

Onderdelen van het gemeentelijk beleid worden uitgevoerd door derden, die daarvoor gemeentelijke subsidies ontvangen. De komende jaren is de inzet om subsidieverlening zo doelmatig en doeltreffend mogelijk te maken. Daarvoor geven wij de volgende kaders aan het Bestuur mee:

- Subsidies stijgen niet automatisch met de groei van het inwoneraantal, maar worden flexibel afgestemd op de behoefte aan te subsidiëren producten/diensten;
- Beschikbare budgetten op grond van decentralisaties vanuit het rijk zijn in principe het uitgavenplafond (budgetneutraal);
- Subsidies worden resultaatgericht ingezet en periodiek herijkt op basis van inzicht in resultaten, producten en kostprijzen;
- Collectieve diensten hebben de voorkeur boven individuele verstrekkingen als ze goedkoper en toch doeltreffend zijn.

Investerings

De huidige investeringsplanning moet volledig tegen het licht worden gehouden en worden heroverwogen. De ruimtelijke structuurvisie moet zo snel mogelijk worden geactualiseerd. Aan de hand van deze actualisatie kunnen de investeringskeuzes opnieuw worden bepaald. Tijdens de discussie over de structuurvisie kan opnieuw bepaald worden of en wanneer een fundamentele heroriëntatie op het streefbeeld en ambities van de gemeente (onder andere pit!) noodzakelijk is en of deze betaalbaar zijn.

De voor- en nadelen van het invoeren van investeringsplafonds moeten in kaart worden gebracht. Dergelijke investeringsplafonds stimuleren politieke keuzes en activeren een betere organisatiefocus. Tevens dempt een investeringsplafond schommelingen in rentelasten.

Belastingen en tarieven

Er zal geen sprake zijn van extra verhoging van belastingen. De Onroerende Zaakbelasting (OZB) kan maximaal met het inflatiepercentage worden verhoogd. Er is sprake van kostendekkende tarieven.

Bij diensten die de gemeente levert en waarvoor leges en tarieven worden berekend is er sprake van efficiency in de werkzaamheden die de kosten veroorzaken en worden de kosten op de juiste wijze toegeschreven aan de te leveren producten.

Bij het jaarlijks vaststellen van de Legesverordening wordt door het Bestuur extra aandacht besteed aan een toelichting op de mate van efficiency en de juiste doorberekening van kosten.

Reserves en voorzieningen

De ontwikkeling van het Fonds Bovenwijkse Voorzieningen (BOVO) en de Algemene Reserve Vrij Inzetbaar (ARVI) verloopt negatief, terwijl de wijze waarop deze twee vermogenscomponenten in onderlinge samenhang zijn georganiseerd een goed keuzeprocess voor de Gemeenteraad belemmert. Dit komt met name omdat de systematiek verarring geeft over de keuzevrijheid die er nog is. De Gemeenteraad moet meer grip krijgen op de investeringen en vermogensinzet, en beter in staat worden gesteld om daarbij keuzes te maken. Een aangepaste BOVO-systematiek moet hierin voorzien.

5. Slot en opdracht

Bij de diverse onderdelen van deze Bestuurlijke Agenda worden al afzonderlijke opdrachten verstrekt aan het Bestuur. Het is echter van groot belang dat het Bestuur komt tot een bestuurlijk uitvoeringsplan bij deze Bestuurlijke Agenda en de voortgang daarvan halfjaarlijks in de vorm van een tussentijdse rapportage aan de Gemeenteraad aanbiedt ter kennisneming. Voor het overige zal de politieke beoordeling van het Bestuur plaatsvinden via de sturings- en verantwoordingsinstrumenten die onderdeel uitmaken van de door de Gemeenteraad vastgestelde Planning en Controlcyclus, zoals de Kadernota, de Programmabegroting, de Najaarsnota en het Jaarverslag (inclusief de actualisatie van de grondexploitaties) en de afzonderlijk aangeboden raadsvoorstellen.

Aldus opgemaakt op 20 mei 2010 te Pijnacker-Nootdorp,

Overeengekomen en getekend door:

----- Fractie voorzitter VVD

----- Fractie voorzitter CDA

----- Fractie voorzitter D66

----- Fractie voorzitter PvdA

----- Fractie voorzitter GroenLinks

Ondersteund en getekend door:

----- Fractie voorzitter Trots op Nederland

----- Fractie voorzitter LPN

----- Fractie voorzitter Eerlijk Alternatief

----- Fractie voorzitter ChristenUnie/SGP